

LLIBERTAT, NORMES I CONSCIÈNCIA

ALEJANDRO VON RECHNITZ

Panamà, Panamà

Per força, ni el menjar és bo

Aquest refrany, tan conegut en algunes parts del continent, sempre me'n porta un altre a la memòria, molt més practicat fins i tot per l'Església, que diu "La lletra amb sang entra". Un i altre plantegen el problema de la relació entre la llibertat, la norma, la veritat i la consciència personal.

1. Fer-nos obedients o fer-nos responsables?

Per fer-nos obedients no n'hi ha prou amb la vara i les amenaces, ho saben prou bé a les casernes. Per fer-nos responsables fa falta l'amor, el sentit comú, la llibertat i fins i tot l'experiència. Ningú ens atreu a adquirir un producte comercial amb amenaces. I fer Déu l'inventor d'un camp de concentració etern i per als seus fills... no ha aconseguit sinó que ens costi, cada vegada més, creure en la seva paternitat i en el seu amor incondicional, principal revelació que, amb les seves actituds, ens revela Jesús de Natzaret.

¿Quan aprendrem a ser tan madurs que enten-guem que el premi de ser bons rau en ser bons, i el càstig per ser dolents és el ser dolents? Tenim un Déu que fa sortir el seu sol sobre bons i dolents i fa caure la seva pluja sobre bons i dolents. Als fariseus els toca predir la Llei, a nosaltres els cristians, la miseri-còrdia: el cor de Déu bolcat vers aquells que, segons la llei, no el mereixen.

2. Quina és la voluntat de Déu per a mi?

He estat professor de col·legis secundaris i d'universitats durant més de vint-i-cinc anys i moltes vegades he hagut de respondre a la pregunta, feta per algun o alguna alumna, de "i quina és la volun-tat de Déu per a mi?". Sempre he contestat que la resposta a aquesta pregunta és: "que tu facis la teva voluntat, per això Déu t'ha fet lliure. Allò que et faci més feliç a tu, i faci, alhora, més feliços els altres, això és el que Déu vol per a tu". Això, per descomp-tat, suposa que tu assumiràs, amb plena responsabi-litat els teus fets, i les conseqüències dels teus fets. Al rei David el va fer sant no pas en no cometre pecats, sinó en assumir la seva responsabilitat i sotmetre's

a la penitència. I Déu el declara un "home segons el seu cor"! La voluntat de Déu no és res aliè, paral·lel, marginal o fins i tot oposat a la nostra voluntat. Una vegada Déu s'ha encarnat amb totes les conseqüèn-cies i com Ell sap fer-ho, o sigui, infinitament, la seva voluntat es manifesta en la nostra vida diària a través de la nostra voluntat de ser, de plenitud, de felicitat, d'eternitat, de bé que es difon ell mateix...

3. Entre Déu i jo, res sense Déu i jo

Ni àngels que m'empenyin ni diables que em des-torbin. No podem dir a Déu: el Diable que Tu vas fer és el que em va temptar... sinó: del meu cor podrit n'ha sortit tot això; és el que surt del meu cor el que m'embruta.

4. Per ser lliures Crist ens ha alliberat, i no hem de deixar que ningú ens esclavitzï

La dignitat humana que Déu m'ha donat em mena a no ser mai menys humà i a gaudir menys amb ser-ho, que allò que Déu volia que jo fos i gaudís. Cap jou, encara que aquest jou s'anomeni Llei i sigui la Llei de Déu. Hi va haver una època en què tot era pe-cat. "Això ha de ser pecat, perquè és ben agradable", em va dir un amic que es gratava una orella amb un escuradents. Però els manaments s'han fet per a l'ésser humà, no l'ésser humà per als manaments.

5. Una cosa no és dolenta perquè és pecat, sinó que l'han declarat pecat perquè és dolenta

Si allò que faig no em fa mal ni a mi ni a ningú, puc fer-ho i gaudir-ne amb absoluta llibertat, encara que a tots els llibres aparegui com a sospitós o pe-caminós. La pregunta clau és, doncs: "fa mal a algú o no?". Tota la resta Déu l'ha creada bona i per al nostre ús i felicitat. Si fa mal no puc fer-ho, estigui en els llibres o no. Si no fa mal a ningú, sóc perfecta-ment lliure de fer-ho o no.

El límit madur i cristià està en si la cosa em fa més humà o menys humà, i això només ho puc deci-dir jo, després que Déu m'hagi fet ser humà.

6. El criteri moral decisiu és l'amor

És l'amor el que em fa ser com Déu. Però no parim de zero: no puc fer res per tal que Déu m'estimi més del que ja m'estima; i no puc cometre cap error que faci que Déu m'estimi menys. El seu amor és incondicional. Déu no ens estima perquè siguem els seus fills, sinó perquè Ell vol que siguem els seus fills. Déu no m'estima perquè jo sigui bo, sinó perquè Ell és amor. El nostres pares són, normalment, la primera revelació que tenim a mà per entendre què és l'amor incondicional de Déu.

7. Sóc humà, diu Déu, res humà m'és aliè

Déu estima tot allò que ha fet i no odia res del que ha fet. Cap ésser humà és més humà que el Déu que s'ha encarnat –com només Ell pot fer-ho– infinitament. Cap ésser humà és més humà que Déu i mai Déu està més encarnat, més amb nosaltres, que quan un ésser humà està en-amor-at, ple d'amor. No conec ningú que encarni per a mi més clarament això que la persona de Jesús de Natzaret.

8. Amor, criteri suprem de la llibertat, no la llei

Déu té sempre la iniciativa i això ho ha plasmat genialment Agustí d'Hipona amb la seva meravellosa frase: "Jo no et cercaria si Tu no m'haguessis trobat". Jo no em penediria si Déu no m'hagués perdonat ja. Però, a vegades, el que passa és que qui no em perdona sóc jo mateix... Això ja no és problema de la moral, sinó de la psiquiatria. Quan la moral no em guia, ni m'acompanya, ni protegeix, sinó que només em recrimina, em castiga i em reprimeix, és que ha passat de ser autoritat a ser poder... i ja sabem tots que el poder corromp. La culpabilitat psicològica procedeix de l'autoobservació egocèntrica, de l'autoacusació i de l'autocàstig, però en tot això ja no hi té res a veure l'amor, que és Déu. Si Déu és el nostre Déu, l'amor és el criteri suprem de la consciència i de la llibertat, no la llei, ni tan sols la de Déu.

9. La llei ordena apedregar, tu què hi dius?

La llei ens ordena moltes vegades apedregar, però, què diu la nostra consciència? Déu –per això ho és– té la darrera paraula en les nostres decisions; Ell és l'absolut davant el qual tot és relatiu. Déu, sí, té la darrera paraula, però no les té pas totes. Ens deixa generosament tot el camp de la consciència amb

un respecte absolut pel que decidim. No ens ha fet màquines perfectes, ni titelles que Ell manipula amagat rere una cortina, sinó que ens ha fet persones, amb tota la similitud que aquesta paraula té respecte de ser persona per excel·lència i prototipus. Quan Déu ens ha fet lliures s'ha lligat les mans i s'arrisca a que fem allò que contraria la seva voluntat. No intervé en el pitjor sentit d'aquesta paraula, que seria imposar la seva voluntat sobre i contra la nostra. La nostra consciència és nostra. L'Església s'anomena "sagrari", i en aquest sagrari només hi podem entrar, en darrer terme, Déu i cadascú de nosaltres. En el sagrari de la nostra consciència resideix la sagrada humanitat que Déu ens ha donat i imprès com a imatge seva, i la sagrada llibertat que el caracteritza a Ell.

Allà hi ha també la sagrada llibertat que, amb la seva sang i resurrecció, ens ha guanyat Crist. Les normes, totes les normes que coneixem, només serveixen per descobrir que la nostra llibertat arriba fins on comença el dany a nosaltres mateixos o al proïsme, a qui hem d'estimar com a nosaltres mateixos, ni més ni menys. La vida que vol ser vida humana no tractarà mai de viure o sobreviure, sinó de conviure, i les normes de la convivència expressen amb tota claredat allò que aquesta convivència humana exigeix. Tot allò que faci la convivència humana, més plena i més feliç és bo i lliure.

10. En cas de conflicte de possibilitats, allò que comporti més amor, més justícia, més llibertat i més felicitat, és allò que Déu demana de mi.

Cap llibertat em pot alliberar d'haver d'escollir, en cada decisió, entre l'amor i la llei. I m'ha de quedar clar que, en cas de dubte, l'amor és el criteri decisiu. Déu m'ha fet humà, sensible, conscient i lliure, i sempre tinc dret a seguir allò que honradament la meua consciència em diu que em fa més humà, més sensible, més conscient, més d'acord al criteri suprem de l'amor.

Jesús no va pas dir: jo sóc la llei, ni sóc la tradició, ni sóc la diplomàcia... sinó jo sóc la veritat. Per conèixer-la, Déu m'ha donat la consciència i la llibertat, i m'ha dit: encara que jo sigui l'amo, tu ets l'administrador, fes la part que et correspon.